

1978. tezom o teoriji oblikovanja. Boravio u Parizu 1961. i SAD 1969/70. God. 1956–64. bio je lik. kritičar Radio-Zagreba, od 1964. ravnatelj sektora za informacije u Centru za industrijsko oblikovanje u Zagrebu, od 1969. savjetnik generalnog direktora RTV Zagreb, 1987–92. direktor Zavoda za kulturu Hrvatske, potom znanstveni savjetnik u Ekonomskom institutu u Zagrebu. Od 1956. objavljuje lik. kritike. Bio je član umj. grupe »Gorgona« i jedan od osnivača i gl. teoretičara Novih tendencija (1961), gl. urednik revije »Dizajn« (1968/69) i član redakcije časopisa »BIT-international« (1968–72). Zastupa shvaćanje o cjelovitosti suvremenoga plastičnoga izraza u njegovim praktičnim, društvenim i spoznajnim oblicima. Djelovao na unapređivanju industrijskoga oblikovanja i oblikovne kulture; sudjelovao u osnivanju postdiplomskoga studija dizajna na zagrebačkome Sveučilištu (1974) i uspostavljanju vizualnoga identiteta RTV Zagreb početkom 70-ih godina.

BIBL.: *Od pojedinačnog općem*, Zagreb 1967; *Metodologija industrijskog dizajna*, Zagreb 1968; *Obrisi bez obrasca*, Zagreb 1978; *Teorija dizajna i problemi okoline*, Zagreb 1980; *Svijet, svijest i zavisnost*, Zagreb 1983; *Roba i sloboda*, Zagreb 1995. Z. Poz.

METAJNA, selo na poluotoku Barbatu na Pagu. Crkvicu Sv. Marije sagradio je 1487. majstor Nikola Šibenčanin u kasnogotičkim oblicima. I od sela, na vrhu poluotoka, nalaze se ruševine gotičke crkvice Sv. Kristofora.

LIT.: C. F. Bianchi, *Zara cristiana*, II, Zara, 1879, str. 44. — I. Petricoli, *Spomenici srednjovjekovne arhitekture na otoku Pagu*, SHP, 1952, 2, str. 110.

METHUDY, Adolfo, slikar (Beč, 23. IX. 1812 — Zagreb, 2. V. 1892). Studirao na bečkoj Akademiji i specijalnoj školi za slikanje cvijeća. Bio je učitelj crtanja u Zagrebu (od 1842); njegov privatni učenik bio je i I. Kršnjavi. Crtao je vedute (objavljene kao litografije uz »Agramer Zeitung« 1844. i 1845) i romantične krajolike (Šumski krajolik, 1833). Sudjelovao je na Prvoj dalmatinsko-hrvatsko-slavonskoj izložbi u Zagrebu 1864.

LIT.: M. Schneider, *Gradovi i krajevi na slikama i crtežima od 1800. do 1940* (katalog), Zagreb 1977. — Ista, Slikar Maksimilijan Methudy, Anali Galerije Antuna Augustinčića, R.

METHUDY, Maksimilijan, slikar (Zagreb, 15. XI. 1849 — Klanjec, 19. VIII. 1921). Sin slikara Adolfa. God. 1879. upisao se na Akademiju u Beču; 1881. izložio je u Zagrebu kopije triju slika iz galerije bečke Akademije. Bio je crtač građevinskoga odsjeka Zemaljske vlade

(1892–97), učitelj crtanja u Vukovaru (1897–1902) i geometar u Križevcima i Klanjcu. Crtao je vedute Zagreba i okolice i izdavao ih kao litografije u svojem »Artističkome atelieru« u Zagrebu 1886, slikao je portrete u ulju (*Djevojčica sa suncobranom*). Naslikao je ikonostas za crkvu u Bedeniku; bavio se i fotografijom.

LIT.: M. Schneider, *Gradovi i krajevi na slikama i crtežima od 1800. do 1940* (katalog), Zagreb 1977. — Ista, Slikar Maksimilijan Methudy, Anali Galerije Antun Augustinčić, 1991. R.

METKOVIĆ, grad na rijeci Neretvi. Na brdu Predolac, kraj crkve Sv. Ivana, nađeni su keramika i kameni artefakti iz kasnoga brončanoga i željeznoga doba. Na više mjesta potvrđeni su rim. nalazi, što je u vezi s blizom ant. Naronom. M. se prvi put spominje 1422. Na mjestu današnje neoromaničke župne crkve Sv. Ilije bila je starija crkva. Na podnožju i JZ padinama Predolca smjestila se stara jezgra Metkovića s kamenim kućama i uskim uličicama mediteranskoga tipa. U okolici Metkovića brojni su grobni humci te nekoliko naselja gradinskoga tipa iz prapov. razdoblja.

LIT.: R. Jurić, *Prilog arheološkoj karti okolice Metkovića*, u knjizi: *Dolina rijeke Neretve od prethistorije do ranog srednjeg vijeka*, Split 1980. — I. Jurić, A. Mataga i D. Brljević, *Prošlost Metkovića od najstarijih vremena do danas*, Metković 1984. R. Ju.

METROPOLITANSKA KNJIŽNICA ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE, čuva 150 dragocjenih kodeksa XI–XVI. st., iluminiranih i ukrašenih minijaturama, oko 250 inkunabula te vrijednu zbirku starih zemljopisnih karata i atlasa. Obogatio ju je zagrebački biskup Aleksandar Mikulić koji je 1690. kupio zbirku slov. polihistora J. W. Valvasora za 3000 zlatnih dukata i za knjižnicu sagradio zgradu ispred katedrale (srušena 1907). Valvasorova se zbirka sastoji otprilike od 7000 grafika, crteža i akvareliranih crteža, te 2700 knjiga. U grafičkoj zbirci (pohranjenoj od 1948. u HAZU) ima radova znamenitih majstora, osobito njemačkih (A. Dürer, L. Cranach st.), nizozemskih i flamanskih. Knjižnica posjeduje važna djela raznih struka starih autora i izdavača, a pohranjena je od 1914. u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu.

LIT.: Lj. Ivančan, *Metropolitanska knjižnica u Zagrebu*, Narodna starina, 1925, 10. — S. Ubel, *Valvasorova grafička zbirka*, Bulletin JAZU, 1954, 5–6. — Ista, A. Dürer, katalog drvoreza i bakroreza iz Valvasorove zbirke, Zagreb 1955. — Š. Jurić, *Zbirka inkunabula Metropolitanske knjižnice u Zagrebu*, Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 1962, 3–5. — R. Gotthardi-Skiljan, *Justus von der Nyport*, grafika i crteži iz Valvasorove zbirke Nadbiskupije Zagrebačke, Zagreb 1972. — Ista, Martin Schongauer, Lucas von Leyden i njihovi kopisti u

A. MEZDJIĆ, *Mrtva priroda sa statuom*, Zagreb, Moderna galerija

A. MICHELAZZI, propovjedaonica u crkvi Sv. Vida u Rijeci

grafici Valvasorove zbirke Nadbiskupije zagrebačke, Zagreb 1973. — V. Magić, *Metropolita — knjižnica zagrebačke nadbiskupije*, u katalogu: *Riznica zagrebačke katedrale*, Zagreb 1983, 1987. — R. Gotthardt-Skiljan, *Valvasorova grafička zbirka*, ibid. — Ista, *Valvasorjeva grafična zbirka zagrebske nadškofije*, u katalogu: *Janez Vajkard Valvasor Slovenec in Evropi*, Ljubljana 1989. — V. Magić, *Valvasorjeva knjižnica*, u: *Valvasorjev zbornik*, Ljubljana 1989.

MEYNIER, Louis, crtač (Erlangen, 20. II. 1792 — Pariz, 11. X. 1867). God. 1826. došao u Rijeku, gdje je 1827. s Walterom Smithom osnovao tvornicu papira. Živio je uglavnom u Parizu i Rimu; često boravio u Rijeci, najduže 1840—49. Crtao je vjerno i vješto likove i prizore iz riječke svakodnevice (*S riječke tržnice*, *Na sajmu*, 1844). Autor je i niza karikatura (*Autokarikatura*, 1844—45), crteža i slika u akvarelu s kvarnerskim i istarskim krajolicima te veduta Rijeke (*Pogled na Rijeku*, 1844—45).

LIT.: Slikarstvo XIX. stoljeća u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1961. — B. Vižintin, *Umjetnička Rijeka XIX. stoljeća*, Rijeka 1993.

MEZDJIC, Antun, slikar (Zagreb, 5. IV. 1907 — 15. V. 1981). Pohađao je Obrtnu školu (1919—23), radio kao soboslikar. Studirao na Akademiji u Zagrebu 1926—31 (V. Becić, Lj. Babić, T. Krizman), a 1933/34. usavršava se u Parizu. Pomagao je J. Kljakoviću pri slikanju stropa crkve Sv. Stasije u Dobroti (Boka kotorska) i fresaka u Sv. Marku u Zagrebu (1936). Bio je profesor na Akademiji u Zagrebu 1946—71.

Tematikom, tehnikom i morfologijom svojih ranijih radova M. je blizak grupi »Zemlja«, u okviru koje prvi put javno nastupa 1932. Boravak u Parizu približuje ga kolorističkome slikarstvu, a posebno na nj utječe L. Junek. Slika uljem, temperom i kredom gradski život i socijalne motive (*Grobari*, *Kolporterka*, *Zaspali u gredjenar*). U Zagrebu nastaju vedute (*S Griča*, 1938) i mrtve prirode, koje uz portrete postaju glavnom temom njegova slikarstva (*Košarica šljiva*, 1938; *Djevojčica za stolom*, 1939; *I. G. Kovačić*, 1941; *Djevojčica s lutkom*, 1942). Sve više radi akvarele intimnih i lirskih ugođaja (*Sa šalate*, 1940; *Mrtva priroda sa statuom*, 1942).

Poslije 1950. slika mekše i dinamičnije, bez čvrstih obrisa i volumena. Slikama *Dno mora* (1954) i *Prozor katedrale* (oko 1958) približava se apstrakciji koju otkriva u fenomenima prirode: treperenju lišća, odrazima u vodi, valovima (*Bez naslova*, 1959; *Jesenji dan*, 1966; *Plavi vodoskoci*, 1967; *Crni valovi*, 1968). U kasnijoj fazi ponovno slika portrete i mrtve prirode; prisjećajući se ratnoga vremena, često varira motiv lubanja. Bavio se opremom i ilustriranjem knjiga (V. Nazor, *Pepeljuga*, 1947; D. Tadijanović, *Pjesme i proza*, 1969). Mezđjićev neveliki opus svojim istančanim senzibilitetom čini posebnu dionicu u suvremenoj hrv. umjetnosti. Za života nije samostalno izlagao, a retrospektivna izložba priređena mu je u Zagrebu 1982.

LIT.: M. Peić, *Antun Mezđjić*, *Vjesnik*, 17. XI. 1957. — E. Cvetkova, *Veličina malog crteža*, *ŽU*, 1973, 19—20. — M. Šolman, *Antun Mezđjić*, ibid., 1981, 31. — Z. Tonković, *Antun Mezđjić* (katalog), Zagreb 1982.

MEZOLITIK, prapov. razdoblje između paleolitika i neolitika (od ← 10 000 do ← 4000). Neki povjesničari dijele m. na *epipaleolitik* i *protoneolitik*. U našim je krajevima razdoblje mezolitika uglavnom pod utjecajem paleolitičke kult. tradicije. Kod kremenoga oruđa prevladavaju geometrijski mikroliti (trapezoidni, rjeđe trokutasti, deltoidni), dok keramika nije nađena. Među artefaktima su najčešći strugala, šiljci, rezala, bodeži i nožići; o nastambama nema čvršćih dokaza.

Nalazišta iz mezolitika je vrlo malo; razni facijesi mezolitika nađeni su u Brodskome Drenovcu, Glavičici kraj Sinja, Lakušiji u Požeškoj kotlini, Loparu na Rabu, Lozi kraj Šapjana, Oporovini na Učki, Šandalji II, Klanjčevoj peći na Čićariji, Podumcima kraj Drniša, Savudriji, Veloj spilji, Veternici, Vindiji itd. Premda se, zbog nedovoljne istraženosti, za sada, ne može govoriti o mezolitičkoj tipologiji, uvjetno se ona može dijeliti na panonsku i mediteransko-jadransku regiju.

LIT.: Crvena stijena (zbornik radova), Nikšić 1975. — *Praistorija jugoslavenskih zemalja*, I, Sarajevo 1979 (sa starijom literaturom).

J. Bil.

MIANI, Jakov, slikar iz Venecije, djelovao u Dalmaciji u XIX. st. Prvi se put pojavljuje u Zadru 1832. s litografijom *Sv. Šimun pred zadarskim Kopnenim vratima*. Iz 1838. je njegova slika *Sv. Obitelj* (priv. vlasništvo u Trstu), a iz 1846. slika *Majka Božja s djetetom* iz crkve Sv. Mihovila u Zadru. Kod obitelji Franceschi u Omišu čuvaju se tri minijature koje prikazuju mlade ženske likove. Ovaj osrednji slikar bidermajerskih crta od oko 1860. živi i djeluje u Piranu, Rijeci i Veneciji. Slikarstvom se bavio i njegov sin *Albert Josip*, koji je 1865. završio Akademiju u Veneciji i djelovao u Savoni u Liguriji, ali je slikao pejzaže i portrete i za neke dalm. obitelji.

LIT.: A. Petričić, *Zadarski slikari u XIX. stoljeću*, *Radovi HJZ*, 1959, 4—5. — K. Prijatelj, *Jakov i Albert Miani*, zadarski slikari prošloga stoljeća, *Zbornik za likovne umjetnosti* (Novi Sad), 1971, 7.

K. Plj.

MICHAELE IZ BOLONJE, slikar (XIV. st.). U više navrata radio u Dubrovniku 1313—41. Obvezao se 1313. da će godinu dana slikati freske u stolnoj crkvi Sv. Marije. Oslikavanje crkve nastavio je 1318, kada se obvezao izraditi i minijature jednoga antifonarija; 1324. slikao je u crkvi Sv. Stjepana po narudžbi vlastelina Marka Lukarevića; 1335. povjereno mu je bojenje kancelarijske sale u Kneževu dvoru.

LIT.: J. Tadić, *Grada*. — I. Fisković, *Dubrovačko slikarstvo i društveni okviri njegova razvoja u XIV. stoljeću*, *Prilozi — Dalmacija*, 1983, str. 80—87.

R.

MICHELAZZI, Antonio, kipar (Gradisca d'Isonzo, Italija, 1. XI. 1707 — Rijeka, 1772), poznat kao »sculptor fluminensis«. U Rijeci imao 1733—72. vlastitu kiparsku i kamenarsku radionicu. Djelovao je na širem području, u Grazu (katedrala), Zagrebu (katedrala) te u Hrvatskome primorju i Istri. Za isusovačku crkvu Sv. Vida u Rijeci izradio propovjedaonicu i oltare Sv. Josipa i Sv. Franje Ksaverskoga, za augustinsku crkvu Sv.